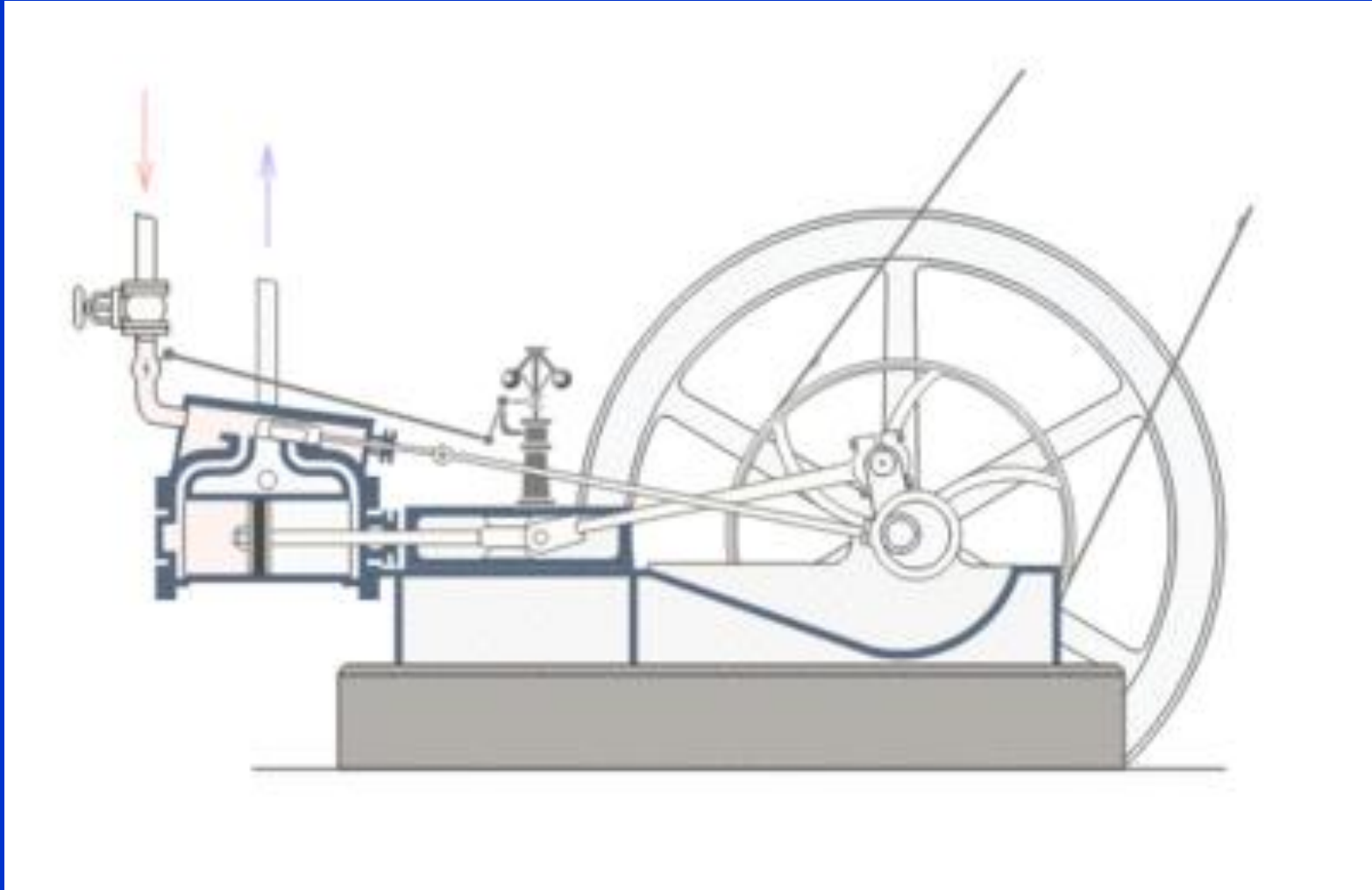

Általános mérnöki Ismeretek (nappali)

2. előadás

A mérnök szó magában rejti a mérést, a mért adatokon való értékelést, és egy olyan filozófiát, amelynél a vita argumentumaitapasztalt, mért értékek jelentik.

Ez egy egyenes és tiszta világ.

A jövő pedig csak mért, tiszta értékeken épülhet föl.

Az erre vonatkozó parancsot pedig „minden könyvek könyvében” Mózes fogalmazta meg.

(Dr. Lantos Tibor)

13. Zsákodban ne legyen kétféle súly, egy nehezebb és egy könnyebb.

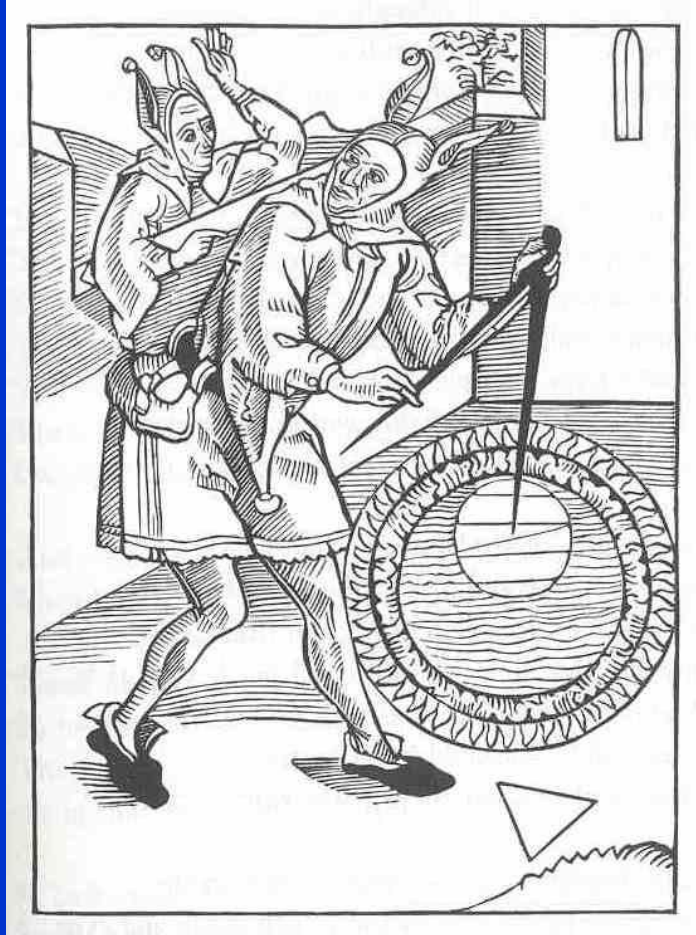
14. Házadban ne tarts kétféle ürmértéket, egy nagyobbat és egy kisebbet.

15. Hibátlan és pontos legyen a súlyod, hibátlan és pontos legyen az ürmértéked, hogy sokáig élj azon a földön, amelyet az Úr, a te Istened ad neked.

16. Mert utálat tárgya az Úr, a te Istened szemében, aki ilyet tesz, aki csal.

(Mózes Második Törvénykönyv)

mér - nök

fizikai mennyiségek

- eredet: mérés vagy számítás
- mennyiség = **mérőszám** × mértékegység
- 1791. méterrendszer
- 1960 (Mo.:76) SI
- alap-, származtatott, kiegészítő egységek
- járulékos egységek, **arányok**
- prefixumok, **dimenzió**
- **mennyiség- és számértékegyenletek**

mennyiségek 1.

tárgy vagy anyag minőségileg meghatározó,
mennyiségileg meghatározható tulajdonsága

- fizikai, kémiai .....
- skalár/ vektor/ tenzor
- valós/ komplex
- mérhetőség: közvetlen/ közvetett
- folyamatban viselkedés szerint:
  - extenzív (összegeződő)
  - intenzív (kiegyenlítő)

mennyiségek 2.

- dimenzió:
  - van
  - nincs/ egység dimenziójú (tényező)
- állandó, együttható
- fajlagos
  - sűrűség   térfogatra / felületre / vonalra
  - „fajlagos”   tömegre, mólra
  - sebesség   időre
  - áram   időre, adott felületen
  - áramsűrűség...

mennyiségek 3.

- hatásfok   ki/ be
- hasznosítás   ki/ be, átalakítással
- általában arány (ppm, dB...)
- referenciaskála (pH, oktán..)

- mennyiségek jelölései
  - szabványos
  - megadandó (minden abc véges!!)

indexek, vesszők..

F_s, c''

mérésekről

- metrológia
- mérésügy
- mérés technika

www.muszeroldal.hu

mérés

- Hol mérünk?
  - kutatás, fejlesztés **felderítés**
  - ipari folyamatok **ismételten**
  - egyedi folyamatok
- Mérés fajtái:
  - közvetlen (**mértékkal** v. számlálással)
  - Közvetett (**mérőműszer** – kölcsönhatás)

mérőműszerek 1.

- mérőlánc:
érezékelő – erősítő – jelformáló – kijelző

érezékelő (arányos, másra érzéketlen jel)

detektor (csak jelez....bio~)

mikroszenzor

mérőátalakító (legtöbbször villamos jellé)

mérőműszerek 2.

- erősítő – jel/zaj viszony javítása
- jelformálás: linearizálás, integrálás...
- kijelzés: értékmutatás, regisztrálás

mérési rendszer

- egyedi, kézi – de ez is rendszer!!!
- folyamatos, automatizált
  - szabályozás
  - monitoring

mérési hibák

- hiba, pontatlanság
  - rendszeres/ véletlen/durva
  - szubjektív/ objektív
  - abszolút /relatív

még mérés...

- mérési eredmények értékelése
  - matematikai statisztika
  - kísérlettervezés
  - még időszerű?
- mérés fejlődése:
  - egyedi kézi / idomszer / mérőgép
  - statisztikai
  - minőségügyi rendszer tanusítása

hossz- és szögmérés

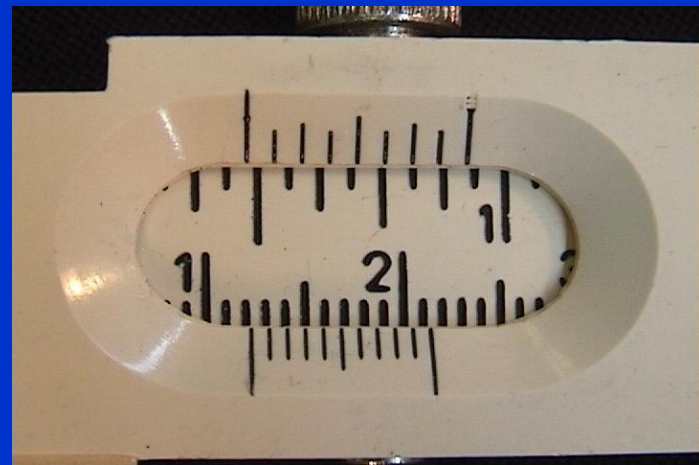
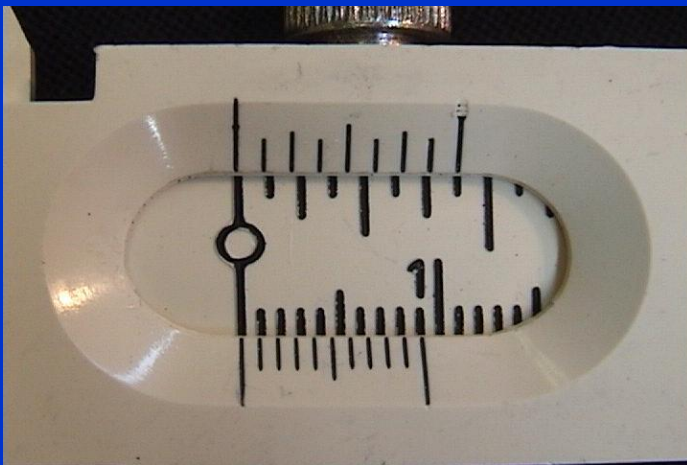
- mérőhasáb
- szögmértékek
- mérővonalzók, -szalagok mm
- tolómérő 0.1-0.05 mm
- mikrométer μm
- mérőóra
- szögmérő
- vízszintmérő
- ...

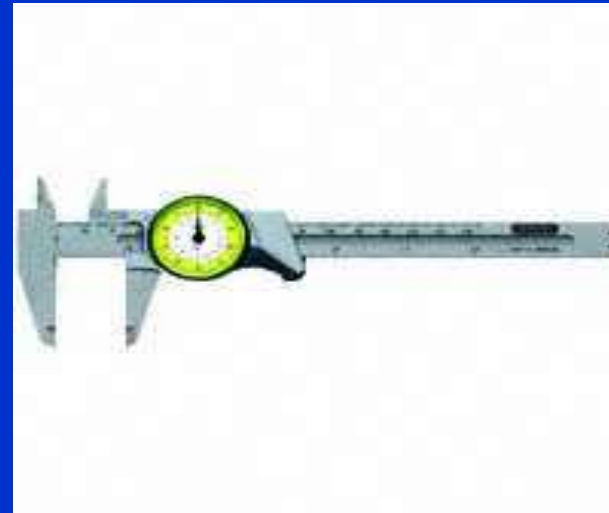
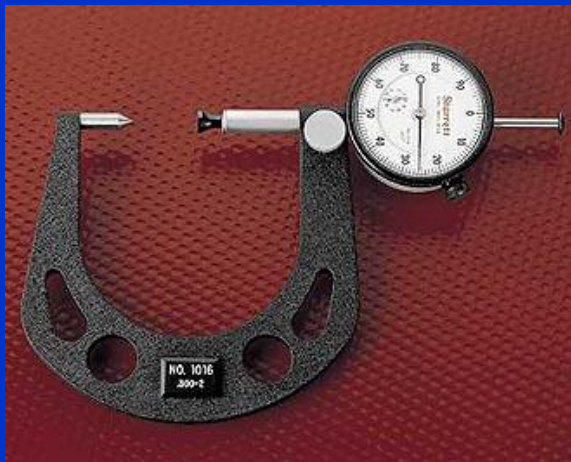
műszerek 1.

műszerek 2.

műszerek 3.

műszerek 5.

műszerek 6.

műszerek 6.

„Mindenhez van mérték”

Horatius

római költő, Julius
Cézár korában

Szabványosítás

szabvány:

- ismétlődő műszaki-gazdasági feladatok optimális megoldásának mintája
- közmegegyezéssel hozzák létre, az illetékes szerv jóváhagyja és közzéteszi

<p>Magyar Köztársaság</p> <p>Országos Szabvány</p>	<p>IVÓVÍZ</p> <p>Minősítés fizikai és kémiai vizsgálat alapján</p>	MSZ 450/1—1989
		Az MSZ 450/1—1978 helyett
		L 09

Питьевая вода. Оценка качества на основе физическо-го и химического испытания

Drinking water. Physical and chemical quality criteria

Az állami szabvány hatályára vonatkozó rendelkezéseket a szabványosításról és a minőségügyről szóló 78/1988. (XI. 16.) MT rendelet 5—12. §-ai tartalmazzák.

E szabvány alkalmazása kötelező. Előírásaitól eltérést a Magyar Szabványügyi Hivatal elnökének felhatalmazása alapján az Állami Közegészségügyi-Járványügyi Főfelügyelőség főfelügyelője engedélyezhet.

E szabvány tárgya a vízvezetéki hálózatba kerülő és a fogyasztóhoz jutó ivóvíz, valamint az egyedi kutas vízellátás vizének minősítése, fizikai és kémiai vizsgálat alapján.

Nem tárgya a szabványnak a kezelés előtti víz (nyersvíz), kivéve ha a kezelés csak fertőtlenítés és/vagy gáztalanítás.

1. FOGALOMMEGHATÁROZÁSOK

1.1. Felszíni vízből nyert ivóvíz: az ivóvízként való minősítés szempontjából a folyó- vagy állóvízből mesterséges tisztítással, természetes parti szűréssel vagy vízdúsítással nyert víz.

1.2. Nem védett felszín alatti víz (a továbbiakban: talajvíz): az ivóvízként való minősítés szempontjából a vízzáró réteggel nem fedett első vízáadó rétegre telepített minden kút vagy forrás vize, általában a karsztvíz, továbbá minden olyan felszín alatti víz (függetlenül a kút mélységétől), amelynek nitráttartalma a 20 mg/L-t meghaladja.

1.3. Védett felszín alatti víz (a továbbiakban: védett rétegvíz): az ivóvízként való minősítés szempontjából az olyan kút- vagy forrásvíz, amely védett rétegből származik, vagyis ahol a vízáadó réteget a fölötte lévő vízzáró réteg a kút (forrás) közelében a talaj felszínéről eredő szennyeződéstől biztosan megvédi.

Megjegyzés:

Karsztvíz esetében a mélykarszt is csak akkor tekinthető védettnek, ha ezt hidrológiai szakvélemény igazolja.

1.4. Egyedi kutas vízellátás: az ivóvízként való minősítés szempontjából, ha a víznyerőhely (kút, forrás, stb.) vize nem kerül közterületen lévő vezetékbe, illetve nem szolgál idegen telken lévő intézmény (üzem stb.) vízellátására.

A vízellátás nem tekinthető egyedi kutas megoldásnak telekhatáron belül sem, ha a házi vízellátó rendszer 50 főnél többet, vagy gyermekintézményt lát el vízzel.

2. KÖVETELMÉNYEK

2.1. A mérgező anyagok határértékei

A mérgező anyagok határértékeit az 1. táblázat tartalmazza.

a szabvány tárgya:

- termék
- szolgáltatás
- eljárás

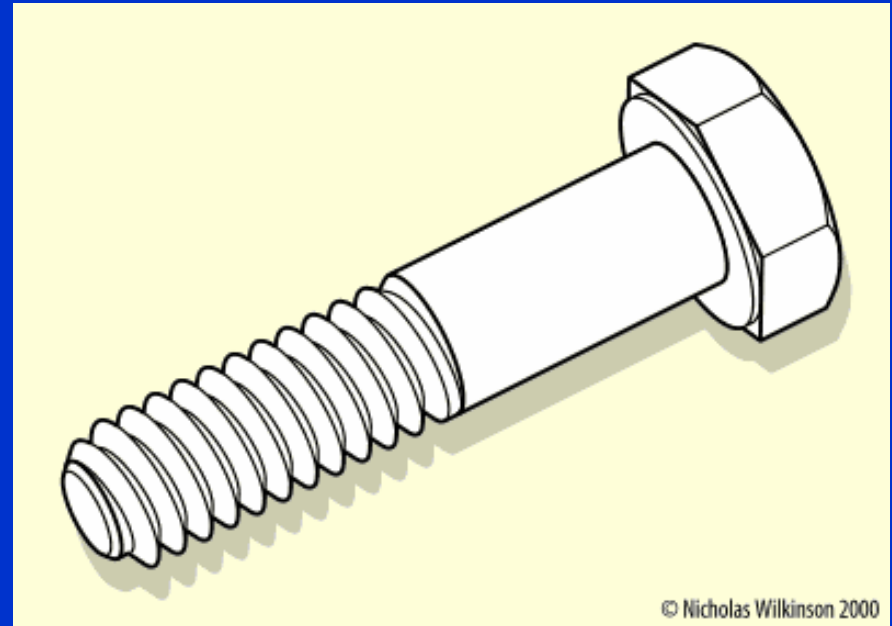
Code: vizmsz1a

A jóváhagyás időpontja: 1989. július 10.	A hatálybalépés időpontja: 1990. január 1.
---	---

a szabványok célja

- alkalmazás, csereszabatosság, illeszthetőség, választékrendezés....
- biztonság (élet, környezet, vagyon)
- kölcsönös megértés, vizsgálatok

- kereskedelem műszaki akadályainak elhárítása
- versenyképesség biztosítása a legjobb konstrukciók és technológiák révén

rövid történelem

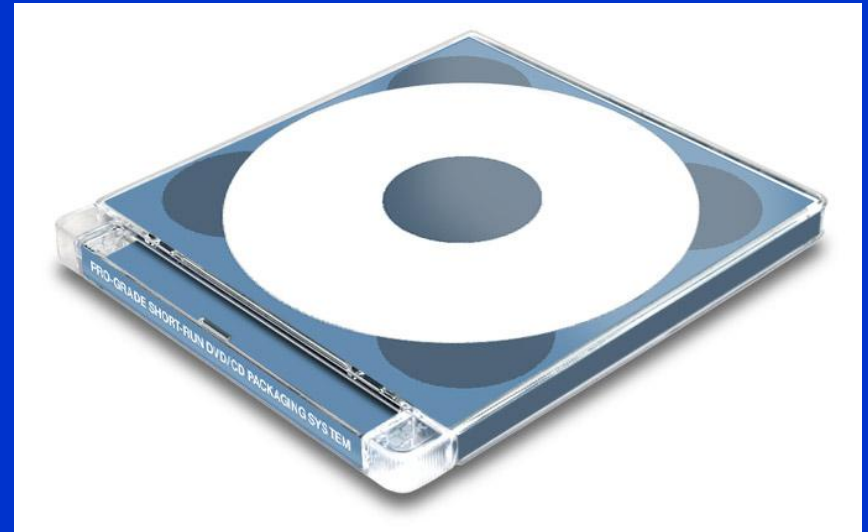
a szabványosítás szintjei

szint	szervezet	jel
• nemzetközi	ISO, IEC	ISO
• regionális	CEN, CENELEC..	EN
• nemzeti	MSZT	MSZ
- (DIN, GOSZT, BS...)

MSZ EN ISO

egyebek

- ágazati (szakmai)
- vállalati (házi) szabványok
- „kvázi” szabványok (főleg IKT területén: Microsoft, mp3, DVD, GSM...)
- ajánlások, MI
- más szervezetek: VDI, MIL ...

szabványosítás az EU-ban

1985: Fehér könyv (a krízis után..)

„új megközelítés” : direktívák (irányelvek)

ezek alapján un. harmonizált szabványok

kölcsönös elismerés

a piacgazdaság célja:

szabad választás, de biztonságosan!

jelek, jelölések 1.

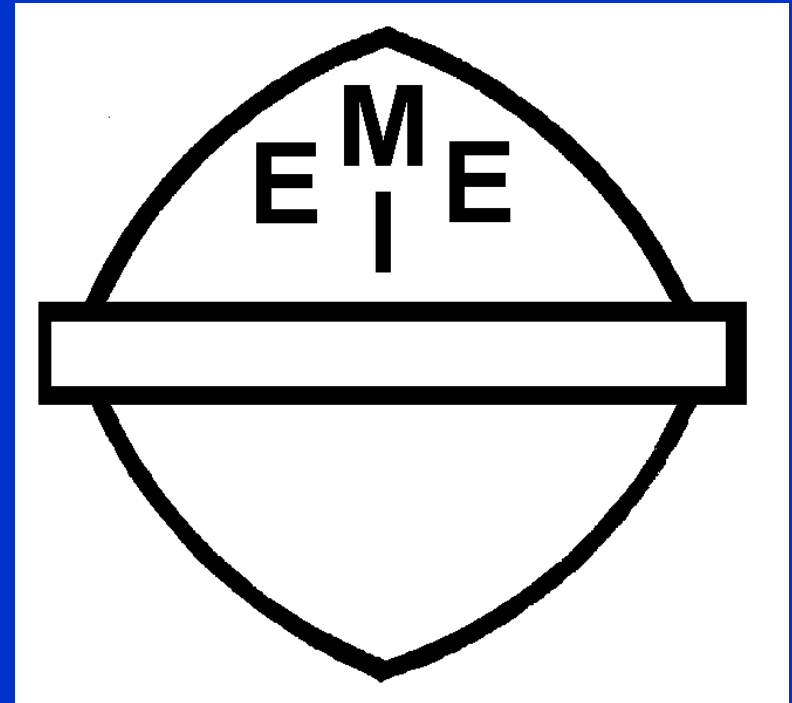
szabványosítás hazánkban

- fiumei vasút 1868
- MEEI 1910
- 1934- MOSZ

-
- 1951- MNOSZ, **MSZH**
1972 MSZ

1995 **MSZT** (+NAT)

meglepetés

95 óta a szabványok alkalmazása **nem kötelező..**

kivéve a „biztonsági” szabványokat

AKKOR MINEK?

- célok változatlanok
- szabályozás csökken (dereguláció)
- nem kell külön igazolni a megfelelést

köszönöm figyelmüket!